

MINIMALNI STANDARDI ZNANJA - 1. LETNIK

OBČA GEOGRAFIJA

OBČA FIZIČNA GEOGRAFIJA

Uvod

- definira geografijo kot znanstveno disciplino ter pojasni, kako se razlikuje od drugih znanosti;
- razloži delitev geografije;
- na podlagi lastnih izkušenj navede in drugim prepričljivo predstavi primere, ko je geografija uporabna v posameznikovem vsakdanjem življenju;

Planetarna geografija in osnove kartografije

- opiše obliko Zemlje in njeno lego v Osončju;
- poimenuje galaksijo, v kateri se nahaja Zemlja;
- pojasni gibanje Zemlje okoli svoje osi ter gibanje Zemlje okoli Sonca in njune posledice;
- razloži pojma časovni pas in datumsko meja;
- obrazloži vzroke za nastanek toplotnih pasov ter poimenuje ključne vzporednike;
- razloži, kaj je zemljevid, našteje njegove sestavine (legenda, merilo) ter loči zemljevide po vsebini;
- s pomočjo zemljevida opiše pokrajino, ki jo le-ta predstavlja;
- razloži pojma geografska širina in dolžina ter z njuno pomočjo določi izbrane lokacije v atlasu ter na digitalnem zemljevidu;
- orientira zemljevid brez in s pomočjo kompasa ali IKT-orodij;

Zgradba in površje Zemlje

- razlikuje in našteje notranje in zunanje dejavnike, ki vplivajo na oblikovanost površja;
- opiše notranjo zgradbo Zemlje in razloge za premikanje litosferskih plošč;
- na primerih iz sveta pojasni procese premikanja litosferskih plošč ter opiše učinke le-tega na površju;
- primerja razloge, delovanje ter učinke vulkanov in potresov;
- našteje glavna geološka obdobja ter navede najpomembnejše dogodke geološkega razvoja površja;
- našteje tri skupine kamnin glede na nastanek in navede razlike med njimi;
- našteje zunanje dejavnike in procese, ki vplivajo na oblikovanost površja;
- ob slikovnem gradivu iz sveta in Slovenije prepozna, opiše rečni, ledeniški, vetrni, obalni in kraški tipa reliefa;
- na primerih iz Slovenije in sveta pojasni, kako človek preoblikuje relief;
- bere in interpretira topografske in geološke zemljevide;

Podnebje in podnebne spremembe

- našteje najpomembnejše pline, ki sestavljajo ozračje, in opiše glavne značilnosti troposfere

in stratosfere;

- pojasni pojma vreme in podnebje;
- našteje in opiše podnebne elemente: temperaturo, relativno zračno vlago, višino padavin, zračni tlak, veter;
- razloži vpliv glavnih podnebnih dejavnikov na značilnosti podnebja;
- razlikuje pojma toplotni pas in podnebni tip ter pojasni njun nastanek;
- imenuje in na zemljevidu pokaže ter omeji pet toplotnih pasov;
- opiše značilnosti glavnih podnebnih tipov, jih umesti na zemljevidu sveta, sklepa na značilnosti pokrajine;
- navede sestavine klimograma ter ga nariše ročno;
- analizira klimograme in razbere značilnosti toplotnega pasu in podnebnega tipa za izbrani klimogram ter klimograme primerja med seboj;
- opiše negativen učinek treh izbranih onesnaževal na sestavo ozračja, človekovo zdravje in pokrajino;
- našteje najpomembnejše vire toplogrednih plinov po dejavnostih (industrija, promet, energetika, kmetijstvo);
- s pomočjo klimogramov analizira podnebje izbranega kraja iz druge polovice 20. stoletja in začetka 21. stoletja in predvidi podnebje v prihodnje.

Prsti in rastlinstvo

- razloži pojem prsti/tla;
- razloži glavne lastnosti prsti;
- opiše pomen pedogenetskih dejavnikov na razvoj in spreminjanje prsti (pedogenezo);
- ob ustreznem prikazu našteje in opiše značilne horizonte prsti O, A, E, B, C in R;
- razloži pojem degradacije prsti in analizira ukrepe za njeno preprečevanje;
- opiše ukrepe za izboljšanje primernosti prsti za kmetijstvo;
- razloži pomen rastlinstva za človeka;
- ob ustreznem slikovnem gradivu prepozna tip pokrajine s tipično skupino rastlinstva in prsti.

Vodovje

- razloži sestavo hidrosfere ter pomen sladke vode;
- pojasni zakonitosti delovanja malega in velikega vodnega kroga;
- pojasni pomen vodovja na Zemlji za naravo in človeka;
- opiše različne oblike gibanja morske vode (valovanje, plimovanje, morski tokovi);
- opiše vpliv morskih tokov na podnebje;
- s pomočjo hidrogramov pojasni značilnosti pretoka in ugotovi vrsto rečnega pretočnega režima (snežni, dežni, mešani);
- s pomočjo zemljevida poimenuje primere jezer po vrsti nastanka;
- opredeli pojem mokrišče in pojasni pomen mokrišč;
- razloži nastanek in pomen proste podzemne vode;
- pojasni ključne dejavnike onesnaževanja voda;

Naravne nesreče

- pojasni ključne vzroke in posledice naravnih nesreč geomehanskega/geološkega nastanka;
- pojasni ključne vzroke in posledice naravnih nesreč hidrometeorološkega nastanka;
razloži možne ukrepe za preprečevanje naravnih nesreč s poudarkom na lokalnem okolju.